

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četrť leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četrť leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 7. septembra 1859.

Gospodarske skušnje.

(Kdor češnjeve košice sadi), naj nikar ne pomeša košic sladkih češinj s kislatimi (višnjami), ampak naj jih sadi posebej, zakaj na kisli divjak se sme le kislá češnja cepiti, na sladkega sladka, sicer si napraviš mešančo, da sad ne bo nobenega pravega okusa imel.

(Da breskve z drevesa ne padajo), jim je treba spodej na deblu pušati, to je, skorjo nekoliko preklati. To stori, da deblo ni presočno, in ker le zavolj preobilega soka (muzge) gnjijo breskve in odpadajo, bo vsega tega konec, ako se drevesu puša.

(Kdaj se sme nov oves konjem zobati dati?) Dokler nov (frišen) oves ni do dobrega suh, je škodljiv. Če pa deneš oves v peč po peki kruha in ga dobro posušiš, se ti ni treba bati, da bi škodoval.

Obertnijska skušnja.

(Kako napraviti boljšo opeko ali boljši cegel?) Po mnogih skušnjah se je zvedilo, da je opeka ali cegel dosti boljša, ako se ilovci primeša pepela premogovega ali pepela kamnitega oglja. Tako sožgan cegel je neizrečeno terd, skor kakor steklo (glaž) in terden, da zid iz takega cegla terpi skor večno. — Naj bi naši ceglarji ne zanemarili te nove znajdbe! Vse bo vrelo v tako cegelnico, kjer se dobiva tak cegel. „Slov. Novin.“

Od soli za našo živino.

(Konec.)

Kako koristno je živini soli dajati, naj sledeče verstice pričujejo:

Fartier pravi: „Že pet let sém dajem svojim konjem več soli. V teh petih letih nisem izmed 100 kónj, ktere rabim za kmetijo in druge težke dela, ne enega po bolezní zgubil. Notranjih bolezní so imeli malo, pa te, ktere so imeli, niso bile nevarne; dostikrat so mi mogli ti konji čez navado težko delati.“

Nek sloveč kmetovavec je z veliko skerbnošćo skušnje delal in našel, da je s 3 funti soli, ktero je dajal v 28 dneh 5 jagnetom med kermo, 29 funtov mesa priredil.

Kako dobro tekne sol zdravju živine, nam pričuje nek nemšk kmetovavec, z imenom Ueberacken. Skusiti je hotel sol pri svoji drobnici, ktera je hodila na globoko in mokro pašo. Odločil je 10 ovac iz čede, kterim ni dajal nič soli, vse druge pa so dobivale po navadi soli. To skušnjo je delal 3 leta. Pervo leto je poginilo petero teh 10 ovac, ktere niso soli dobivale; izmed unih 450 pa, kterim je dajal soli, je poginilo samo čvetero. Drugo leto je poginilo sopet sedmero izmed 10 ovac, ki so bile za poskušnjo odločene, izmed 364 ostalih pa samo petero. Pozneje je za drisko pocepalo še troje ovac, ki so ostale. Tretje leto je bilo zlo deževno; izmed 16 odločenih ovac so poginile vse za pljučnico in čermom.

Vprašanje je še: kako naj se daje sol, da največ tekne. Iz že rečenega se dá posneti, da je najbolje,

sol s klajo mešati, ker sol tako še enkrat toliko zaleže. Če ravno živina pri tem ne vživa čiste soli, ker je med klajo skrita, sol vendar ne zgine in tekne dobro klaji kakor živini. Klaja je po nji bolj zdatna in živinski želodec jo ložeje prebavlja, in malokdaj ostane kaj klaje ali se je pa potratí kaj.

Z največjim pridom se pomeša sol s klajo, če se popred v vodi razpusti in s to vodo klaja poškropí; tako se je klaja najbolj navzame, zlasti če se ji dovelj časa za to pustí.

Nekteri dajejo še le vsacih 8 ali 14 dni enkrat živini soli, da jo liže, med otrobmi, brinovimi jagodami, elcijanom, kostanjem itd.

Nam se ta navada ne zdí tako dobra, kakor če se več soli, ki se naenkrat dá, v manjše dele razdelí in potem vsaki dan živini daje. Če dobiva živina na enkrat preveč soli, ji to dostikrat škodje; dostikrat jo driska napade in prepričali smo se že celó, da živina ni vse soli polizala, ki se ji je v jasli dala.

Sol purgira živino, če se je dá in sicer konju 16 do 20, govedu 16 do 32, ovci 4 do 5, prešiču 4 do 5, psu 2 do 3 lote.

Sol utegne pa tudi strupena biti, če se je celó preveč dá; da je živini po soli zavdano, se spozna iz mraza po celem životu in iz kerčev, po kterih kmali zadnje noge oterpnejo; čez 16 do 24 ur potem pogine živina.

Sol je živini strup in sicer konju, če je 2 do 3, govedu, če je 3 do 5 funtov, ovcam, če je 12 do 16 lotov, prešičem, če je 8 do 12 lotov povžijejo.

Mi smo dali enkrat tako imenovane kamne soli velike kose v jasli za lizati in ni dolgo terpelo, da ste bile mleko in scavnica rudečkaste.

V nekterih krajih potresajo nektare klaje koj po košnji s soljo in hranijo tako klajo v svislih ali pa v jamah, na pr. senó, deteljo, zelje, repo. Sol na to vižo dajana tekne zdravju prav dobro, ker vso klajo prevzame.

Tudi vodo solé živini. V vodi razpušena sol tekne celému životu in s soljo se popravi slaba voda.

Če dajemo živini soli iz roke lizati, je prav pohlevna in krotka. Še celó hudobne živinčeta se dajo tako ukrotiti.

Dajaj pa sol živini, kakor kolj hočeš, mere se moraš vedno natanko deržati. Nikolj se ne sme živini pripustiti, da jo liže, kolikor se nji poljubi, ker bi se je lahko preveč nalizala.

Po lastni skušnji moremo priporočati, menj soli vsaki dan v vodi raztopiti in s to vodo klajo politi.

Še več bi radi o koristnosti soli za živino govorili, pa govori naj dohtar M. Desai ve, kteri je dobil za bukve, ki jih je spisal o soli, premijo. To-le on pravi:

„Domači živini, ktera rastljinstvo je, sol ni samo koristna, ampak tudi potrebna; sol je del njenega života in oživlja ji ga. Njeno življenje je, tako reči, nepopolno, če ne dobiva soli med klajo, kolikor je potrebuje.“

„Mislimo si živino pred rojstvom. Že v maternem životu daje sol mladiču rast in živež; sol daje materi več in bolj zdatnega mleka; sol pripomore, da mladič beržeje raste in torej menj stroškov in truda prizadene. Ako je živina